

L'exhumació d'una fossa comuna de la Guerra Civil al Soleràs ha descobert les restes d'una trentena de soldats, la majoria republicans, però també del bàndol franquista, que van morir al front durant la batalla de l'Ebre, l'any 1938. La Generalitat adverteix que serà l'última intervenció arran de l'aplicació de l'article 155.

MEMÒRIA HISTÒRICA FOSSES COMUNES

# Trobats una trentena de cossos de soldats de la Guerra Civil al Soleràs

En rases al cementiri vell i hi podria haver restes d'un centenar de persones

L. GARCÍA

EL SOLERÀS | Un equip d'arqueòlegs i antropòlegs ha trobat una trentena de cossos de soldats de tots dos bàndols morts al front durant la Guerra Civil i que van ser enterrats en una fossa al Soleràs, a la comarca de les Garrigues. Els experts preveuen que, en aquesta localització, el cementiri vell de la localitat, es podria trobar més d'un centenar de cadàvers, de manera que és la zona més gran exhumada fins ara a Catalunya.

Sobre aquesta qüestió, l'antropòloga Anna Camats, directora de l'excavació al Soleràs, va explicar ahir que els treballs es van iniciar el 16 d'octubre passat i que han permès exhumar restes d'una rasa i la meitat d'una altra de les quatre o cinc que es creu que hi ha en aquesta fossa. Camats va assenyalar que a la localitat hi havia dos hospitals militars que allotjaven soldats que venien ferits del front, sobretot de la batalla de l'Ebre i també del front del Segre, des de juliol del 1938 fins a finals d'aquell any. "Cada nit hi havia dos persones que traslladaven els soldats que morien a l'hospital en un carretó i els enterraven en una rasa al cementiri vell." Aquests cossos són, probablement, de soldats republicans i la majoria són d'homes joves. S'ha pogut determinar que un tenia 16 anys i un altre, 20. A més, han trobat evidències que havien patit amputacions o tenien restes de benes, guix o la manta en la qual eren embolcallats.

## Un possible identificat

En aquesta rasa, s'hi ha trobat una trentena de cossos amuntegats. Una família de la localitat de Maldà, a l'Urgell, creu que un d'aquests soldats podria ser un familiar seu i els experts estan pendents de poder identificar-lo, ja que va patir l'amputació d'una cama.

A la segona rasa, segons Camats, l'equip de l'excavació ha trobat restes de set soldats del bàndol franquista, enterrats de forma més ordenada. "Creiem que van morir a la batalla de les Garrigues i que, una vegada la zona va ser nacional, van ser enterrats aquí. Hem trobat objectes personals com ara una navalla o un encenedor i la placa identificativa de tres soldats." El pas més important és prendre mostres genètiques per poder identificar els cossos.



L'equip d'arqueòlegs i antropòlegs treballant a l'excavació, amb diverses rases, i vista de les restes d'un soldat franquista.



La fossa està localitzada al cementiri vell del Soleràs, a les Garrigues.

## Última actuació del Pla de Fosses arran de l'aplicació de l'article 155

■ Els treballs d'exhumació al Soleràs s'emmarquen dins el Pla de Fosses que va iniciar el Govern a començaments d'aquest any i que ja ha trobat restes a Figuerola d'Orcau, Gavet de la Conca i Tremp (Pallars Jussà) i Vilanova de Meià (Noguera), amb la recuperació de vint-i-un cossos. El departament d'Afers Exteriors, Relacions Internacionals i Transparència de la Generalitat va assenyalar ahir que la del Soleràs serà l'última intervenció del pla arran de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució. Hi havia previstes vuit exhumacions més a Ponent fins a finals d'any.

### LES CLAUS

#### Testimonis

■ La troballa d'aquesta fossa ha estat possible en gran manera gràcies als testimonis de persones que van veure com s'hi enterraven els cossos.

#### Identificació

■ L'objectiu és prendre mostres genètiques de les restes per acurar-les amb el banc de l'ADN de familiars de desapareguts durant la Guerra Civil i el franquisme, que compta amb mostres de més de 400 lleidatans.

#### Mapa de fosses

■ Segons l'últim balanç de la Generalitat, hi ha més de dos-centes fosses a Ponent.